

**รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม**
Management style Child Development Center effective of local government
organizations Maha Sarakham Province

สยาม ภูหนองโอง

Siam Bhu Nong Ong

สุรินทร์ ภูสิงห์

Surin Phusing

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Sripatum University Khonkaen Campus

Email: siammunic13@gmail.com

Faculty of Education, Hatyai University

E-mail: jiraporn.cho077@hu.ac.th

Received: 15 April 2024; Revised: 21 December 2024; Accepted: 23 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม 2) ศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม 3) ประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาและสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ จำนวน 3 แห่ง และประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประกอบด้วย (1) หลักการและแนวคิด (2) วัตถุประสงค์ (3) วิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย 5 ด้าน (4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ (5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กและครูผู้ดูแลเด็ก พบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ประสิทธิภาพ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research article to 1) study the current condition. Desired condition and essential needs of an effective child development center management model Under the local government organization of Maha Sarakham Province 2) study the effective management model of the child development center. Under the local government organization of Maha Sarakham Province 3) evaluate the feasibility and usefulness. Effective management model for child development centers Under the local government organization of Maha Sarakham Province. Studying and synthesizing the current and desired conditions and from interviews. In-depth model child development center total 3 center and evaluate the guidelines by 7 experts. The tools used in the research included questionnaires, interviews, and statistical evaluation forms. Used in data analysis are percentage, mean and standard deviation.

The research results found that

1) Current conditions of child development center operations of local government organizations Maha Sarakham Province is overall at a moderate level. Desired conditions for operating a child development center of local government organizations in Maha Sarakham Province , overall at the highest level. 2) Creating an effective management model for child development centers under local administrative organizations . Maha Sarakham Province was found to consist of (1) Principles and concepts (2) objective (3) Method of operation consists of 5 side Including (4) Model evaluation guidelines and (5) success conditions Results of verification and evaluation of image appropriateness Effective management model for child development centers under local administrative organizations Maha Sarakham Province was. Found that it was appropriate at a high level. 3) Evaluating the feasibility and benefits of Effective management model for child development centers under local administrative organizations Maha Sarakham Province By the Director of the Child Development Center and child care teachers, found that the possibility was at the highest level and the usefulness was at the highest level

Keywords: Management style, Child Development Center, effective, local government organizations

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพ และได้มาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ และทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และในมาตรา 289 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ วัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของภาครัฐโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐาน และระบบการศึกษาของชาติ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550) การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นภารกิจสำคัญ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กในท้องถิ่นให้มีความพร้อม และมีศักยภาพตามวัย ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอกได้แก่การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคม อันเนื่องมาจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน ขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goal : SDGs 2030) ที่ประเทศไทย ได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงกดดัน จากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทศนิยม ความเชื่อ ค่านิยมวัฒนธรรมพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมี ปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับนักเรียนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยที่มีการปฏิรูปการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ การบริหาร การศึกษาของสถานศึกษาดำเนินการโดยสำนักการศึกษาหรือกองการศึกษาในฐานะหน่วยปฏิบัติงาน สนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดตั้งงบประมาณ และดำเนินการ พัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับรูปแบบปฏิรูปการศึกษา จุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้ มีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การบริหารจัดการหลักสูตร ในระบบการศึกษาที่มีการกระจาย อำนาจให้ท้องถิ่น และสถานศึกษา มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในแต่ละ ระดับตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการ พัฒนาสนับสนุนส่งเสริม การใช้และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการเพื่อ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียน การสอน ของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุดอันจะส่งผลให้ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติสถานศึกษามีหน้าที่สำคัญ

ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มคุณภาพ การใช้หลักสูตร ด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การจัดทำระเบียบ การวัดและประเมินผลในกาล พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และ รายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงาน ต้นสังกัดอื่นๆ ในระดับท้องถิ่น ได้จัดทำเพิ่มเติมรวมทั้ง สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติม ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น และความ ต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มาตรา 8 ได้กล่าวไว้ว่า “การปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน” (กรม ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548)

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีอิสระในการที่จะบริหารงานด้านการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งมีข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในปี 2556 พบว่าในปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการ สนับสนุน จำนวนทั้งสิ้น 7,350 แห่ง ครูและผู้ดูแลเด็ก จำนวน 49,490 คน (ข้อมูล กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น, 22 กรกฎาคม 2566) ปัจจุบันนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งมีภารกิจสำคัญในงาน ด้าน การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งมี ความหลากหลายในด้านศักยภาพและทรัพยากรที่แตกต่างกันส่วนใหญ่ยังไม่เคยหรือมีประสบการณ์ในการจัด การศึกษามาก่อนทำให้การดำเนินงาน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาในระดับ ปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล โดยภาพรวมเท่าที่ผ่านมายังไม่มี ประสิทธิภาพศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ใน 13 อำเภอ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน สังกัด ทั้งหมด จำนวน 317 แห่ง มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1,396 คน มีเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 14,744 คน พบว่า ปัญหาของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมยังขาดงานอีกหลายด้าน 1) ด้านงานวิชาการขาดแผนการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน 2) ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการศึกษาต่อถึงระดับ ปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย 3) ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านงานความสัมพันธ์กับ ชุมชนครูผู้ดูแลเด็กบางคนยังบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ไม่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองจึงขาดความ ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีการ พัฒนารูปแบบเพื่อรองรับมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพัฒนา) 23 มาตรฐาน 93 ตัวชี้วัด (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด มหาสารคาม, 2562)

จากปัญหาที่พบในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงาน สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จึงสนใจศึกษา รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าสู่มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถนำเสนอผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นรูปแบบ สำหรับการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ให้มีประสิทธิผลส่งผลดีต่อผู้เรียนและการปฏิบัติงานของผู้ที่ เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ของรูปแบบการบริหารศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม

3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอขอบเขตเนื้อหา ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม

ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยการสังเคราะห์เอกสารองค์ประกอบเนื้อหาประกอบด้วย

1.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน องค์ประกอบของเกี่ยวกับรูปแบบ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

1.1.2 แหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น

1.2.1 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

1.2.2 แหล่งข้อมูล

1) ประชากร ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 317 คน ครูและผู้ดูแลเด็กเล็ก จำนวน 1,028 คน รวม 1,345 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธี การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เลือกตัวแทนอำเภอในเขตจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 460 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ขั้นตอนที่ 1.3 ศึกษาแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม

สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน องค์ประกอบของเกี่ยวกับรูปแบบ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมรูปแบบรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม

การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปีการศึกษา 2566 จำนวน 17 คน โดยเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ครูและผู้ดูแลเด็ก ปีการศึกษา 2566 จำนวน 285 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น โดยรวม

การบริหารจัดการเรียนรู้ยุคใหม่	สภาพปัจจุบันสภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น (PNI)			ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	D	I	(I - D) / D	
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.61	0.27	มาก	4.61	0.43	มากที่สุด	3.61	4.61	0.28	5
2. ด้านบุคลากร	2.32	0.25	น้อย	4.62	0.42	มากที่สุด	2.32	4.62	0.99	1
3. ด้าน	3.49	0.38	ปานกลาง	4.53	0.47	มากที่สุด	3.49	4.53	0.30	4

อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความ ปลอดภัย										
4. ด้าน วิชาการและ กิจกรรมตาม หลักสูตร	3.49	0.28	ปานกลาง	4.63	0.47	มากที่สุด	3.49	4.63	0.33	3
5. ด้านการมี ส่วนร่วมและ สนับสนุนทุก ภาคส่วน	3.18	0.41	ปานกลาง	4.70	0.36	มากที่สุด	3.18	4.70	0.48	2
โดยรวม	3.22	0.15	ปานกลาง	4.62	0.35	มากที่สุด				

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, S.D.=0.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X}=3.61$, S.D.=0.27) รองลงมาได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.38) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.28) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ($\bar{X}=3.18$, S.D.=0.41) ด้านบุคลากร ($\bar{X}=2.32$, S.D.=0.25) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.35) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.47) รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลากร ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.42) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.43) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.47) ตามลำดับ

ส่วนลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมเท่ากับ 0.47 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านบุคลากร ($PNI_{\text{modified}}=0.99$) ลำดับที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ($PNI_{\text{modified}}=0.48$) ลำดับที่ 3 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($PNI_{\text{modified}}=0.33$) ลำดับที่ 4 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยหลักสูตร ($PNI_{\text{modified}}=0.347$) และลำดับที่ 5 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($PNI_{\text{modified}}=0.28$)

2. รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านที่ 2 บุคลากร ด้านที่ 3 อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านที่ 4 วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. การประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็ก และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 17 คน พบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัย รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของรูปแบบการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบเกี่ยวกับบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กและครูผู้ดูแลเด็ก ไม่ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษา เป็นเพราะยังขาดความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ มีความรับผิดชอบ มีศักยภาพในการจัดการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม จำนวนบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่เหมาะสมกับปริมาณงาน และสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนและมีคุณภาพ และการกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ดังที่ ศิริณภา นามมณี (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการและปัญหาส่วนใหญ่ คือเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาคนกลไกสำคัญที่ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็ก ด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการ ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและกลุ่มองค์กรและหน่วยงานอื่นๆ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยส่งผลให้นักเรียนพัฒนาในด้าน ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา และส่งเสริมพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการที่สมวัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการส่งเสริมให้เข้าร่วมเครือข่ายการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่ายอยู่ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างต่อเนื่อง พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยี และระบบสื่อสารการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายและสะดวก ส่งผลให้ความสนใจในการปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลมากขึ้น จึงได้เข้ามามีบทบาทต่อการบริหารงานอย่างมากและผลจากการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กและครูผู้ดูแลเด็ก ต้องเรียนรู้และนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นได้ทั้งโอกาสและอุปสรรค เพื่อใช้เสริมสร้างประสบการณ์และก่อให้เกิดทักษะทางการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงหกปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าว จะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการ วางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนา เด็กในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาคินี อินทร์งาม (2557) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัด

อุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ลำดับความต้องการจำเป็นของรูปแบบการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านบุคลากร ลำดับที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ลำดับที่ 3 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ลำดับที่ 4 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ลำดับที่ 5 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการเรียนรู้ปัจจุบันต้องเริ่มจาก บุคลากรทางการศึกษา ทั้งผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก เป็นกลไกสำคัญต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะที่จะจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา ดังที่ ศิริรินภา นามมณี (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการและปัญหาส่วนใหญ่ คือ พัฒนาคณาจารย์ที่สำคัญที่ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการ ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและกลุ่มองค์กรและหน่วยงานอื่นๆ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยส่งผลให้นักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการพัฒนาในด้าน ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาและส่งเสริมพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการที่สมวัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการส่งเสริมให้เข้าร่วมเครือข่ายการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อย และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างต่อเนื่อง

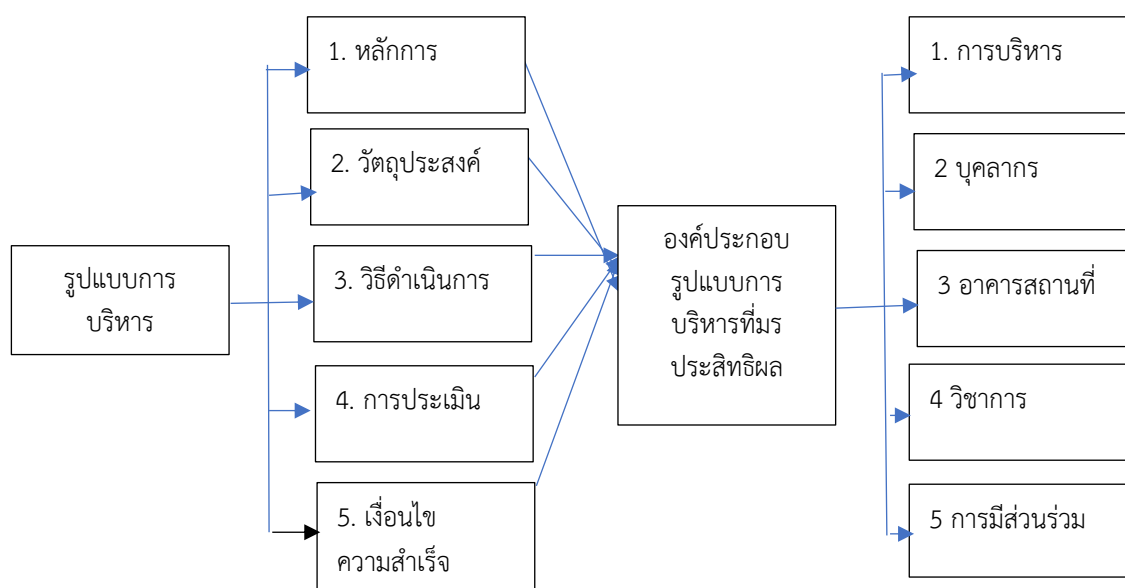
4. ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม สรุปได้เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านที่ 2 บุคลากร ด้านที่ 3 อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านที่ 4 วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผลประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสม จึงได้ข้อมูลทั้งประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ กำหนดเป็นวิธีดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม และนำกระบวนการบริหารของวงจรเดมมิ่ง (PDCA) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรูญ ยอดอุโมงค์ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนบน พบว่าความคิดเห็นด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

5. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ประเมินโดยผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 17 คน มีเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังที่ Eisner (1976) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีวิธีการแตกต่างจาก

การดำเนินการเชิงวิทยาศาสตร์ หรือเชิงปริมาณ เนื่องจากการศึกษาในบางเรื่องต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าตัวเลขที่นำมาพิจารณาสรุป ดังนั้น จึงได้เสนอแนวทางการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้ดังนี้ 1) การประเมินโดยแนวทางนี้จะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา 2) รูปแบบการประเมินที่เป็นความเฉพาะทาง ในเรื่องที่จะประเมินโดยที่พัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ 3) รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล 4) รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตาม อธิปไตยและความถนัดของแต่ละคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญฤทัย ดวงทิพย์ (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนยุคใหม่ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ส่วนองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านที่ 2 บุคลากร ด้านที่ 3 อาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านที่ 4 วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

สรุป

รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านที่ 2 บุคลากร ด้านที่ 3 อาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านที่ 4 วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ พบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การย้าย/รวม และการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงาน
- 1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะในการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง
- 1.3 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม ใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการวางแผน กำหนดนโยบายการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม
- 1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดประชุม อบรมสัมมนาด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยของผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการจัดตั้งงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหาร รวมทั้งจัดหาบุคลากรด้านอื่นๆ เช่น ธุรการเพื่อทำงานด้านเอกสารให้ครูและผู้ดูแลเด็กทำหน้าที่การสอนตามศักยภาพและอย่างมีคุณภาพ
- 2.2 ด้านบุคลากร ควรให้ครูและผู้ดูแลเด็กได้อบรมเทคนิคใหม่และฝึกทักษะการสอนด้านต่างๆให้มีความพร้อมอยู่เสมอ
- 2.3 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีเครื่องเล่นสนามอย่างเพียงพอเพื่อกระตุ้นให้เด็กเล่นเกิดทักษะพัฒนาระบบกล้ามเนื้อต่างๆ มีมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน
- 2.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรเพิ่มสื่อตามมุมต่างๆช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กให้มากขึ้น ควรจัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็ก
- 2.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมพิจารณาแผนงาน / โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพต่อการศึกษาศึกษาของเด็กที่เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.2 ควรวิจัยและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างเครือข่าย เพื่อสนับสนุน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดการพัฒนาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). หลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กร. ปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

- ขวัญฤทัย ดวงทิพย์. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนยุคใหม่ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น.
- จรรยา ยอดอุโมงค์ และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนบน. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ. 12(1), 10-18.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วาสิณี อินทร์งาม. (2557). สภาพการบริหารงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. วาสิณี อินทร์งาม.(2557).สภาพการบริหารงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศิริณนา นามมณี และคณะ. (2557). รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 9(2), 114-128.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Eisner, E. (1976). Education Connoisseiship and Criticism: Their Form and Function in Education Evaluation. Journal of Aesthetic Education.